

19.7.2020
כ"ז בתמוז תש"ף

סיכום מפגש סדנה בוועדה לאיכות סביבה מיום 3.7.20

נכחו:

יו"ר הועדה וחברת מליאה במועצה, סתריה מנהל היחידה הסביבתית	רונית ויתקון ברקאי
צעד ירוק, נציג ארגונים סביבתיים, גזר	יניר שמולביץ'
חבר מליאה, חולדה	נדב גופר
רמות מאיר	גדי איצקוביץ'
משמר דוד	דוד כץ
סתריה	גנית גולדפינגר כהן
כפר בן נון	ענבר סבר
יציץ	עמית שור
היחידה הסביבתית, רכזת קיימות וחינוך סביבתי	אסתי אוסובסקי
מזכירת היחידה הסביבתית	נופר ששון-עופר
	ענבל פרג

בתאריך 3.7.20 יום שישי התקיים מפגש של כ – 4 שעות במתכונת של סדנה.

רקע

בפגישות הועדה האחרונות התגבשה ההבנה כי יש צורך לבצע שינויים באופן עבודת הועדה. ניכר היה כי קיים קושי בקיום רצף קוהרנטי של דיונים ומעקב אחרי החלטות שהתקבלו. כמו כן, עלה הצורך בהתנעת תהליך מיקוד לנושאים אסטרטגיים אותם יש צורך לקדם ובגיבוש נוהל עבודה ברור ומוסדר. מתוך האמור לעיל, המטרות שהוגדרו למפגש:

1. גיבוש חזון ממוקד ומשותף לחברי הועדה.
2. תיאום ציפיות והגדרת סדרי עדיפויות לעבודת הועדה.

הכנה למפגש נבנתה תכנית על ידי רונית ויתקון ברקאי, יו"ר הועדה, נופר ששון עופר רכזת קיימות של היחידה הסביבתית, נדב גופר מ"צעד ירוק" ובעזרתה של מיכל דבורצקי חברת מליאת המועצה. התכנית גובשה באופן שיאפשר:

- להבין מה המוטיבציה של כל אחד מחברי הועדה להיות חלק מגוף האחראי על איכות הסביבה במועצה.
- להגדיר מה "חלום" או החזון של כל אחד מאיתנו ומה יחשב כהצלחה, בסופו של דבר, בתום הקדנציה.
- למפות את הנושאים מתוך תחומי עניין של ועדת איכה"ס בראי המתווה של 10 הנקודות לרשות מקיימת.
- להבין את ההקשר הרחב של עבודת הועדה בתוך העשייה המוניציפאלית והערכה טובה יותר של עבודת הועדה בהקשר הסטטוטורי עם הכלים העומדים לרשותה והקשיים עמם היא אמורה להתמודד.
- קבלת החלטות אופרטיביות בנוגע להמשך עבודת הועדה.

חלק א'- היכרות, מגרש המשחקים שלנו ובירור מוטיבציה אישית לפעולה

היכרות

את המפגש פתחנו בסבב היכרות וסקירת מוטיבציה אישית של כל אחד מהנוכחים.

יניר שמולביץ, מנהל היחידה הסביבתית: "אני מאוד שמח על המפגש ביום שישי שמהווה זמן מנטלי אחר. למעורבות אזרחים קיימת חשיבות גדולה וזו הזדמנות לעבוד ביחד עם הכוחות של הציבור. אם נעבוד נכון נוכל לפתח אפשרויות נרחבות במ.א. גזר אשר את פירותיהם נוכל לראות בעוד שנים מספר. אנחנו עובדים עם מניפה מאוד רחבה וזו הזדמנות לעבוד ביחד עם הכוחות. הכי בוער בי לשמור על השטחים הפתוחים".

רונית ויתקון ברקאי: "חשוב שנחשוב יחד ונפעל בקדנציה הזו על מנת לבצע את הצעד הגדול אשר יהווה קפיצת מדרגה בחשיבה מקיימת לרווחת התושבים".

אסתי אוסובסקי, משתתפת חדשה בוועדה ומתנדבת בחינוך בגנים הירוקים: "מעוניינת לקדם את התחום הסולארי במועצה, אולי לגבש קבוצת רכישה".

נדב גופר: "מעוניין לקדם את נושא הקיימות וכל הפעילויות של איכות הסביבה".

ענבל פרג: "כמזכירת היחידה הסביבתית, אני כאן בשבילכם כדי לסייע בתחומים שאתם מעוניינים לקדם. אני חושבת שיש חשיבות לשיווק מותאם לאוכלוסיות השונות במועצה".

עמית שור, משתתפת חדשה בוועדה ומתנדבת בתחומי קיימות במועצה: "אני מעוניינת להמשיך לקדם מסלולי אופניים ושבילי הליכה שיחברו בין היישובים ויצירת חיבור אקולוגי ביניהם".

ענבר סבר: "מאוד מפריע לי זיהום האוויר במועצה במיוחד הזיהום המגיע מעשן הקמינים".

גדי איצקוביץ: "מטרתי לתמוך במה שנחליט כאן בוועדה ולפעול בעניין מול המליאה".

גנית גולדפינגר כהן: "חשוב לי מאוד נושא הפסולת, וכן גינון אקולוגי".

דוד כץ: "אני מאמין שאיכות הסביבה זהו תחום רחב הכולל נושאים קטנים ויש צורך במיקוד. ספציפית מעוניין לקדם בקדנציה זו את נושא המחזור".

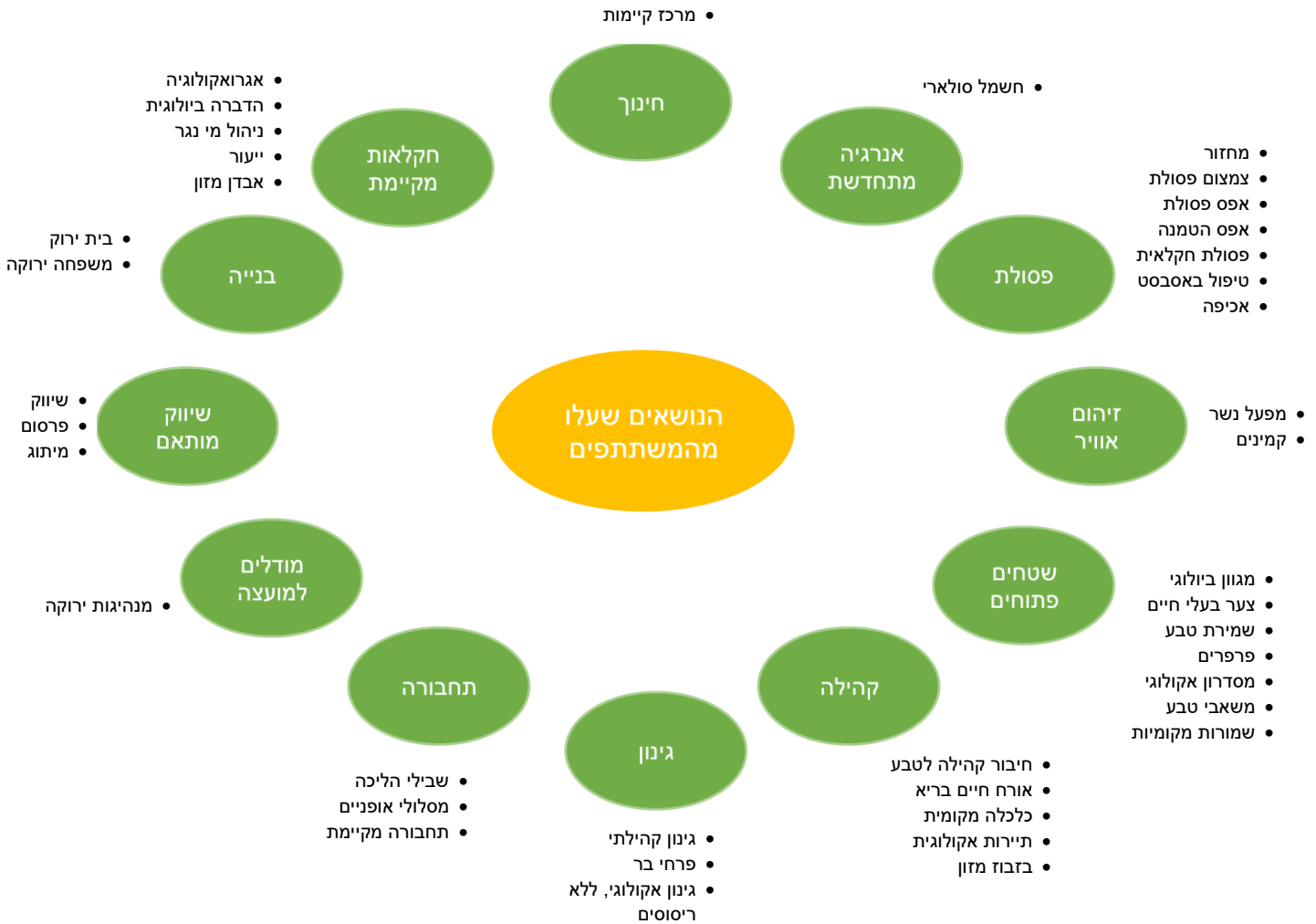
נופר: "הדבר העיקרי שמניע אותי הוא לדאוג לילדים שלי לעולם טוב ובריא יותר".

העלנו ומיפינו תחומי הקיימות מגוונים ורבים ובכך סקרנו את "מגרש המשחקים שלנו".

הנושאים שהועלו על ידי המשתתפים:

מתוך מכלול התחומים בהם עוסקת הקיימות התמקדנו **בעשרת הנקודות לרשות מקיימת**. נדב הציג באמצעות מצגת את הרקע להגדרת עקרונות אלו.

זה ייתכן, זה אפשרי

עשרה עקרונות לניהול מקיים של הרשות

רשות מקיימת היא רשות מקומית שבה איכות החיים של האזרחים מבוססת על שימוש אחראי במשאבי הטבע תוך התחשבות ביכולת ההתחדשות שלהם, ועקרונות של צדק חברתי, יחד עם שאיפה לפיתוח קידמה לכלל התושבים, בהווה ובעתיד.

1. שימור אגרוניה להגנת האקלים והמשאבים הטבעיים

- בניית חומות להגנת ציבת השטח במסגרת ציבור, כולל יעדים מחייבים ולחיות וניתים.
- ניהול חומות משיית לעידוד שימוש באגרונית וקניית ומחירתן כרשות.
- המחלת פיתוח מיעושים החברתיים (פירוט בפע"מ 6 העשיריים).
- מניו והעלת אמצעי אגרוניה ברשות.
- הקמת (החלפת) אמצעי תאורה חיוניים ומסננים. בתאורה הצבועה (בבשים, מתחמים) מבני ציבור וכדומה.
- פיתוח הכנה לחוסן באגרוניה.
- מבני יעוד מוקדם בעל-יחידות אגרונית נבנה.

2. שיתוף האיבור בקבלת ההלטות ובטעושה העירונית

- שיתוף**
- יצירת מנון ערוצי תקשורת ההקשרות עם כלל התושבים וילדים, נוער, ימים, קשישים וכו', כדי לאפשר ריאלו חתומי - משפחים, אזור אינטרנט, יעילות, מקור.
  - הקמת צוותי ניהול משותפים לרשות ולתושבים לתכנון וליועם הפעילות העירונית.
  - תמיכה במתוות מקומיות: מתן סיוע מקצועי הוות באגרוניה, שרתוי משרד שיתוף פעולה במתיקסים המקדמים את הנושא.
  - קידום ועודד יוזמות אשר מלכות שטייה בין מתחמים שונים בעיר - הטקטי, החברתי והמבני.
  - שיתוף חוות הרשות באמצעות אשויים מקומיים.
  - טיפוח התנדבות ופעילות תושבים למתן סביבת חיים.
- סקיפות**
- שקיפות מלאה של עבודת הרשות ומיפוסים מוקדם מלאי ריכוז.
  - איתוף ופיתוח דוידים לצבד הבנייה-חברתי של הרשות, מתקב שותף אחרים ומיפוסים.
  - פתיחות ישיבות המלאים לתושבים - מיפוסים

- 8. צמצום נפח פסולת עירונית**
- צמצום פסולת ועידוד הפרידה במקור בכל המוסדות העירוניים והציבוריים בתחומי הרשות.
  - פעילות הסברה להטמעת צמצום הפסולת במקור בתושבים.
  - הפיכת פסולת ביתית ותעשייתית לפעילי מיוחד.
  - פיתוח חובות רשותיות לזכויות חומרים מסוכנים.
  - המפסלות הביתיות, לרבות פסולת ופסולת אלקטרונית.
  - הקמת מרכזי איסוף ומיחזור שנתיים לסוללות של קטניות, עותומים, מכילי מלטיק ותקסטיל.
  - עידוד קומפוסטציה. חוצר הבית (בבית הבדוד) או מבני קומפוסטציה.
  - עידוד עשיית חת הקיפון בחצר הרשות.
  - הקמת מרכזי יד שטייה.
- 9. פיתוח מערכת העבורה סביבתית ונגישות לכול**
- הנותן התכנון והפעילות בייעוץ לתתן ועודדות חתונה ביובית לתחבורה בלתי ממוננת.
  - צמצום שימוש ברכב פרטי ע"י מפרות מרכז הערים, הגבלת תהייה, פיתוח חלופות חתברה וכו'.
  - גלל מרכז הרשות, ובעיקר באיורים המובילים למסעות חינוך, תרבות ולבני ספור.
  - איתוף העשות צבוריות לבני ספור וזקוקי תעסוקה וכו'.
  - מתן תמיכה לעובדים להשתמש בחתברה.
  - ציבורית ובעברית רישום משותפת.
- 10. עידוד כלכלה מקומית**
- תמיכה במעלים ובעסקים המעלים בשטח הרשות ואשר ממקמים תעסוקה לתושבים.
  - שיתוף מרכזי העשייה והעסקים המקומיים בעתלות העירונית.
  - מתן הודעה מלייצרונים ומקמים מקומיים במרכזי הרשות.
  - עידוד ותמיכה ביוזמות לייצור אגרוניה וקניה בשות.
  - מתן תמיכה למעלים המאמצים קור התנהגות מייים. מקדם בריאות חתרהית חברתית.
  - חתוק מקורו בין מרכזת החינוך לתעשייה ולעסקים המקומיים.
  - הקמת חתמה ליוזמות מקומיות.
  - עידוד ומתן ציוד וקומות לתעשייה ידוקה אקולוגית.
  - מקמים, שותף איורים, בקיי ותן וכו'.

ועכשיו אפשר - מישות מבטיחה אפשרות מקיימת
www.kayamut.org.il

כמו כן, נדב הציג דוגמאות לערים ושכונות מקיימות בעולם. אחת מהן היא שכונת בד-זד (BedZeD), פרויקט דגל בלונדון שבבריטניה. נשאלה השאלה האם מדובר בשכונה מתוכננת שמראש נותבו אליה תושבים המעוניינים בקיימות או שמדובר באוכלוסייה מגוונת יותר? בתחומי מועצה אזורית גזר ישנה אוכלוסייה מגוונת וקיים אתגר לחבר קהלים נוספים לתחום קיימות ואיכות סביבה.

בקישור: **משכונה קיימת לשכונה מקיימת** מופיעות דוגמאות שונות מהעולם אשר על חלקן דיברנו וכן מדריך לפעולה שניתן לשאוב ממנו השראה.

דוגמה טובה לרשות מקיימת בישראל ניתן לראות בעיר כפר סבא אשר החליטה למתג את עצמה כעיר ירוקה. נקודה מעניינת לתשומת לב כי מנכ"ל עיריית כפר סבא אינו מתחום הקיימות אלא דווקא כלכלן. לגישתו תפיסת הקיימות הינה תורמת לכלכלת העיר.

- Health and happiness
- Equity and local economy
- Culture and community
- Land and nature
- Sustainable water
- Local and sustainable food
- Travel and transport
- Materials and products
- Zero waste
- Zero carbon energy

בירור מוטיבציה אישית

"נאום סיכום לקדנציה מוצלחת" - ניסיון לזקק את הדבר האחד שיחשב כהצלחה גדולה עבור כל אחד ואחת מחברי הוועדה. מטרת התרגיל הייתה לפתח חשיבה לטווח ארוך, להבין מה חשוב למשתתפים, לכוון לרמת חזון ומטרות וליציאה מה "כאן ועכשיו".

אסתי: תמונת מצב בה כל המועצה מתקדמת לשימוש באנרגיה סולארית, והמועצה מהווה דוגמה למועצות אחרות ללכת בדרך זו.

ניר: הכרת השטחים הפתוחים כשמורות טבע וההבנה שזהו פרוזדור אקולוגי, שיתוף פעולה בין חקלאים למועצה, שתהיה יכולת לבצע אכיפה מסיבית ולמצוא פתרון ארצי לבעיה.

דוד: חשוב שתהיה תחבורה מקיימת. אם נצליח לדאוג לקיום שבילי אופניים ושבילי הליכה במועצה, זו תהיה התקדמות.

ענבר: כפי שהמדינה הצליחה להעלות את המודעות והחינוך שלא קוטפים פרחי בר, כך באמצעות חינוך ריחות הגשם והאדמה הרטובה, השדות והצמחים יחליפו את ריח העשן משריפת העץ והפסולת.

ענבל: הנגשה כך שאורח חיים מקיים יחשב כאורח חיים קל לתפעול, מותאם ליומיום ומשתלם כאן ועכשיו ולא רק לדורות הבאים.

גדי: מעוניין שמועצה אזורית גזר תגיע ל 80% מחזור ואף יותר ואת הכסף שנחסוך על הטמנה נשקיע ברווחת התושבים.

רונית: טיפול מקיים בפסולת חקלאית. החקלאים לא ירססו וידעו כיצד לטפל בפסולת החקלאית באופן אקולוגי. תתקיים צרכנות מקומית מחקלאי המועצה אשר ייצרו מזון בריא יותר והמועצה תהווה ריאה ירוקה איכותית.

עמית: לאירוע סיכום הקדנציה נוכל להגיע כל איש מביתו בשבילים המחברים בין הישובים. מסביב לשבילים משאבי הטבע וחקלאות מקיימת בטוחה, כמו גם תיירות אקולוגית שאינה אלימה לסביבתה.

נופר: מייחלת לשותפות בין הוועדות לגופים אחרים במועצה ולהקמת ועדה בין משרדית.

נדב: מאמין בקיומן של 1000 הצלחות קטנות בתחום הקיימות, מייחל שהמועצה תצליח לגייס את התושבים.

חלק ב' – אחריות הוועדה

בתחילת החלק השני של היום רונית הגדירה את הוועדה בחוק לתיקון פקודת העיריות. בזום הצטרפו אלינו ד"ר אורלי רונן, מהמעבדה לחדשנות וקיימות עירונית, בי"ס פורטר, אוניברסיטת תל אביב ובין יוזמי ומנסחי חוק ועדות איכות סביבה, ונאור ירושלמי, סגן ראש עיריית נס ציונה ומחזיק תיק איכות הסביבה אשר הקים ומנהל את "הצווארון הירוק" העוסק באיוש משרות בתחום הסביבה בישראל.

ד"ר אורלי רונן דברה על הרציונל שעמד מאחורי המהלך לעיגון הוועדה בחוק. אורלי סקרה את ההיסטוריה ודרכים שונות לדמוקרטיה ברשויות. מתוך דבריה הבנו ולמדנו על טיב הקשר בין המועצה לוועדה. המנעד הדמוקרטי – לטענתה, אנחנו הולכים לממשל המבוסס על שותפויות וטשטוש תחומי האחריות בין המגזר הציבורי לפרטי והאישי. נשאלת השאלה עד כמה הזירה המקומית היא דמוקרטית? מהי התרומה של ועדת איכות הסביבה? בד"כ מערכת היחסים בין הרשות המקומית והתושב מאופיינת כמונולוג. בוועדת איכות הסביבה ישנו כמעט שוויון בין נציגי המועצה לאזרחים. באמצעות הוועדות הרשות הופכת למקשיבה ונוצר דיאלוג, למשל באמצעות שיתוף ציבור, האצלת סמכויות וכד'. האפשרות השלישית לקשר היא יצירת מערכת יחסים בין כלל בעלי השיח לאפשרות זו עלינו לשאוף

נאור ירושלמי שיתף אותנו מניסיונו ומהנעשה ברשויות אחרות. בדבריו הציג את מאמרו של שלמה חסון "הגרעון של הצד הדמוקרטי". חוקי פקודת העיריות והמועצות הם חוקים המאפשרים סמכויות כמעט מוחלטות לראש הרשות. בתהליך העבודה עם תאגידים שהנראות והשליטה בהם היא בידי ראש העיר, יותר כוח עבר ממועצת הרשות לראש הרשות.

לוועדת איכות הסביבה יש תקציב המגיע מקולות קוראים דבר המאפשר מינוף לנושא. ירושלמי הציע נקודות התייחסות לדרכי עבודה מיטיבים מול ועם הרשות, החל מהתועלת לתושבים משיפור הנושאים הבריאותיים, המשך ביחסי ציבור ובניית תדמית חיובית למועצה שיכולה למשוך אוכלוסייה חזקה ועסקים ועד האפשרויות הגלומות בתמיכות הכספיות החיצוניות.

ירושלמי המליץ לאתר את סיפורי ההצלחה של מקומות אחרים, ללמוד מהם ולנסות לתרגם זאת לרשות שלנו. לדבריו מבחינה מבנית כפר סבא היא דוגמה טובה יותר עבור מ.א. גזר מאשר תל אביב עקב סוג ההתמודדויות שבה.

בקישור הבא ניתן ללמוד על: וועדות איכות סביבה והכוח להשפיע, תפקיד, נושאים וכלים לעבודה. (האתר עדיין בהרצה ויתכנו בו שינויים).

חלק ג' - פעולה

בחלק זה דנו בהגדרה וגיבוש עקרונות הוועדה, ל"ז ישיבות הוועדה ברמה האסטרטגית ואופן ניהולם.

הועלתה לדין השאלה: כיצד מתנהל מפגש של הוועדה?

- הוועדה תמשיך להיפגש פעם בחודש למשך שתיים באופן הפתוח לציבור. אחת לרבעון יתקיים מפגש עם אפשרות לציבור להשמיע ולהביע דעתו.
- סדר יום לכל מפגש יהיה מפורסם מראש כולל נושאים מוגדרים לישיבה וחומרים במידה והיו.
- ליצירת מיקוד בעבודת הוועדה יועלו הנושאים שעל סדר היום ולא תתאפשר העלאת נושאים חדשים אלא אם כן ישאר זמן.

זמני כל מפגש יהיו כדלקמן:

15 דקות עדכון מהיחידה הסביבתית.

15 דקות עדכון צוותי העבודה שאינם הנושאים העיקריים למפגש.

כ- 60 דקות שיתוף ודין הנושאים המוגדרים לישיבה – נושאים אסטרטגיים.

כ- 30 דקות סיכום והחלטות.

שיטת העבודה של הוועדה:

- מיקוד – הוועדה תבחר את הנושאים לפעולה גם לפי יעילות השגת השינוי. לא נעסוק כרגע בכל הנושאים או בנושאים עם צפי לפירות נמוכים. אלא תפעל לייצר הצלחות כמנוף להמשך עשייה
- עבודה משותפת עם עובדי הרשות. עם היחידה הסביבתית אך גם עם אגפים נוספים במועצה הרלוונטיים לנושאים בהם תטפל הוועדה

- שימוש במנגנון של קידום חוקי עזר עירוניים.
- שקיפות ונראות - יצירת תשתית לשיתוף דו כיווני עם הציבור למשל באמצעות דף פייסבוק או מנגנון אחר להפצת התובנות לציבור ולקבלת דעות, בקשות ורעיונות מהציבור. כמו כן נוכחות באתר המועצה.
- חיבור לקהילות השונות במועצה – שיח מותאם לקהילה על מאפייניה ויצירת ועדות מקומיות ביישובים. יחד עם זאת נדגיש כי הפעילות בוועדה היא מועצתית ולא נקודתית ליישוב.
- עבודת הוועדה תתנהל בצוותים מתוך פעילות אופרטיבית ובעבודה בסגנון רשתי ליצירת חיבורים בין בעלי עניין ובין הפרויקטים השונים.

הגדרת פעילות צוותי עבודה ויחסייהם מול הוועדה:

- צוות עבודה יהיה מורכב מתושבים עם נציגות בוועדה המעוניינים לקדם נושא מתחומי הוועדה.
- הצוות ישאף לשלב עובדי מועצה רלוונטיים גם ממחלקות אחרות מהיחידה הסביבתית.
- הצוות יחפש לחבור לאנשי מקצוע מתוך היישובים ו/או יועצים בשכר.
- עבודת הצוות תהיה תהליכית לאור יעדים, מהפרקטיקה לאסטרטגיה המחוברת לחזון הוועדה.
- צוות העבודה ידווח לוועדה על התקדמות, יעזר בה ויפעל בשותפות ע"פ עקרונותיה. הוועדה תוכל לקבל החלטות מנגודות לעמדת הצוות.

בחירת צוותי העבודה- תומך, משתתף ומוביל

המשתתפים העלו נושאים אפשריים לפעילות בצוותים. נערכה הצבעה עבור כל נושא ונכתב בטבלה מי תומך בנושא, מי מעוניין להיות שותף ולמי הנושא בוער בעצמותיו ומוכן להוביל את הצוות שיעסוק בו. בסוף היום יצאנו עם מספר צוותי עבודה אשר להם פעילים המוכנים להוביל את המהלך. התמונה המצורפת מטה של טבלה ראשונית ולא סופית אשר תתעדכן בפגישות הבאות.

נושא	מוביל	שותף	תומך
צוותי עבודה			
צוותי פסולת	1	4	7
קריאת פאנלים סוציאליים	1	-	9
צטן אקולוגי	1	4	9
הקמת קהילות	-	-	9
הקמת בית קיימא	-	4	9
שירת טבע וסביבה	1	1	9
צילום אור	1	-	9
צוותי טבע וסביבה ואקלים	1	3	9
מרכז קיימות			

המפגש הסתיים באנרגיה טובה של עשייה ובמיקוד להמשך העבודה. להשלמת התהליך יתקיים מפגש נוסף בעוד כשבועיים בשעות הערב.

סיכום פגישה: ענבל פרג, מזכירת היחידה